

Джеймс Джойс

Пръст

Господарката ѝ беше позволила да си тръгне, когато свърши чая на госпожите и Мария се замисли за свободната си вечер. Кухнята беше чиста и спретната. Готвачът казваше, че човек трябва да може да се оглежда в дъното на големият меден казан. Огънят гореше тихо и приятно в камината, а на единият от плотовете имаше четири големи хлябове с мая. Изглеждаха ненарязани отдалеч, но ако се приближите по-наблизо ще видите, че са нарязани дебело, почти на късове и че са готови да бъдат поднесени с чая. Мария ги беше нарязала.

Мария беше наистина много дребна жена, но имаше дълъг нос и брадичка. Говореше малко и то носово, например „Да, скъпа“, „Не, скъпа“. Викаха я винаги, когато станеше скандал и тя все успяваше да въдвори мир. Един ден господарката ѝ каза:

– Мария, ти си родена за умиротворител!

Икономката и двете дами от пансиона чуха това. А Джинджър Мо-ни винаги казваше, че не трябва да се намесва в скандалите, това не е за нея. Всички я обичаха.

Жените трябваше да пият чай в шест и тя вероятно щеше да е свободна още в седем. От Билсбридж до Пилар щеше да отнеме 20 минути, от Пилар до Друмкондра също 20 и 20 минути, за да направи покупките. Ще е там преди осем. Отвори протмонето със сребърната закопчалка и отново прочете бележката „Подарък от Белфаст“. Обожаваше това протмоне, тъй като ѝ го беше купил Алфи, докато бяха на разходка в Белфаст, преди четири години. Имаше две половинкромони монети и няколко медни. Щяха да ѝ останат около шест шилинга, като си плати трамвайния билет.

Каква прекрасна вечер я очакваше, всички деца щяха да пеят. Само ако Джо не беше пиян! Толкова се променяше от това пиене!

Честичко ѝ предлагаше да живее с тях, но тя не искаше (въпреки, че съпругата на Джо беше толкова мила с нея), а и беше привикнала към живота в пералнята. Джо беше добро момче. Навремето се грижеше за него и за Алфи, а Джо обичаше да казва:

– Мама си е мама, но Мария е моята истинска майка.

След като момчетата пораснаха, тя отиде да работи в пералнята „Светещият Дъблин“ и беше доволна. Навремето имаше лошо мнение за протестантите, но сега смяташе, че са добри хора, е малко по-тихи и сериозни, отколкото е необходимо, но все пак можеше да се живее с тях. Грижеше се за цветята в оранжерията. Имаше папрати и восьъчни растения, а който и да дойдеше при нея, неминуемо си заминаваше с няколко стръка от тях. Само едно нещо мразеше-трактатите по стените, но пък

господарката ѝ беше толкова приятна жена, че не можеше да спори с нея.

Когато готвачката ѝ каза, че всичко е готово, тя отиде във всекидневната и натисна звънеца. След няколко минути дойдоха жените на двойки и тройки, отриха ръце в престилките си и пуснаха ръкавите над почервенелите си задебелили от прането ръце. Седнаха пред огромните чаши с горещ ароматен чай, винаги придружени с канички прясно мляко и захар. Мария разпреди хляба, пред всяка жена трябваше да има четири филии. През цялото време се смееха и се закачаха една друга. Лизи Флеминг каза, че Мария трябва да си сложи годежен пръстен най-сетне, при толкова много мъже в Халоу Ив, а Мария трябваше да се засмее и да каже, че не ѝ трябват ни мъже ни пръстени. Когато с смееше сиво-зелените ѝ очи светеха в едва прикрита свенливост, а върхът на носа ѝ докосваше брадичката. После Джинджър Мони надигна чашата си за здравето на Мария и всички единодушно съжалиха, че нямат по глътка порто в чая. Мария се засмя отново, носа ѝ почти докосна брадичката, а тялото ѝ се преви на две, защото знаеше, че ѝ Мони си носи малките грехове на обикновената простичка жена.

Но не се ли зарадва Мария, като приключиха чая и закуската, а слугинята почисти масата! Отиде си в стаята, припомни си, че утрото ще бъде тежко и премести стрелката на будилника от седем на шест. Съблече кухненската престилка и обувки и простря на леглото най-хубавата си пола и обувки. Смени и блузата, облече се и застана пред огледалото, замисли се колко красива изглеждаше на неделната проповед като момиче, после се загледа в малко чудатото излъчване на миниатюрното си тяло в огледалото. Независимо от годините, то си остана малко и стегнато, като на момиче.

На улицата леко ръмеше дъждец и тя се зарадва на дългото си палто. Трамваят беше претъпкан и тя трябваше да седне на столчето в края му, под погледа на хората, а крачето ѝ едва достигаше пода. Подреди си мислите в главата, а също и какво смяташе да прави и се замисли колко е хубаво да си самостоятелен със собствени пари в джоба. Надяваше се да си прекара добре. Знаеше, че ще е така, но колко мъчно ѝ беше, че Джо и Алфи не си говореха. Сега се караха, но навремето като момчета бяха най-истински приятели, такъв е живота!

Слезе на Пилър и се забърза през тълпата. Влезе в сладкарница Даун, но беше претъпкано и щеше да изгуби много време, за да купи, това което искаше. Взе дузина различни кексчета и най-сетне успя да се измъкне с голяма торба в ръце. После се замисли какво друго да купи,

искаше да е хубаво. Знаеше, че имат ябълки и ядки в огромни количества и затова единственото, за което се сети беше торта. Реши да купи няколко сливови кейка, но в Даун бяха свършили и се запъти към магазинчето на улица Хенри. Там прекара доста време пред витрината, чудейки се кое да вземе. Стилна млада жена, която седеше в ъгъла и беше подражена от нещо, я попита дали желае да купи сватбена торта. Мария се изчерви и се усмихна на младата жена, но онази остана сериозна и накрая отрязва малки парченца от сливовия кейк, зави ги в хартия и каза:

– Две и четири, моля!

Замисли се, че трябва да стои права в трамвая за Драмконда, изглежда никой от по-младите мъже не я забеляза, но един по-възрастен джентълмен ѝ направи място да седне. Беше нисък, носеше кафяв каскет, имаше червено квадратно лице и посивели мустаци. Мария помисли, че е от колониите и забеляза, колко по-учтив е той от останалите младежи в трамвая. Заговори я за Халоу Ив и за дъждовното време. Предположи, че в голямата чанта има изненади за едни малки същества и каза, че е много хубаво децата да се забавляват, докато са малки. Мария се съгласи с него, кимна скромно с глава и се закашля. Беше толкова добър към нея. На слизане на Кенъл Бридж му благодари и се поклонни, той също, свали шапка и се засмя. Вървейки нагоре по улицата, под дъжда се замисли, колко е лесно да намериш джентълмен, дори когато си мокра до кости.

Когато влезе в къщата на Джо, всички възкликнаха: А, ето я Мария! Джо също се беше върнал от работа, а децата бяха облечени с неделните си дрехи. Съседските момичета също бяха там и си играеха. Мария даде торбата с кексчетата на най-голямото момче-Алфи, за да ги раздаде, а Мисис Донъли отбеляза, че е толкова мило от нейна страна да донесе толкова много, което накара децата да викнат в един глас:

– Благодарим, Мария!

Мария, обаче, каза, че имала нещо специално за мама и тати, нещо, което знаела, че ще харесат и се разтърси за сливовия кейк. Погледна в торбата, после в джобовете на палтото, после отново, но не можа да го намери. Попита децата, дали не са го изiali по погрешка, но всички отрекоха, изглеждаха така, като че ли ги обвиняват в кражба. Всеки си имаше свое обяснение за това, което се бе случило. Мисис Донъли каза, че най-вероятно е забравила кейка в трамвая. Мария си спомни, колко объркана се почувства под погледа на мъжа с побелелите мустаци и цялата се изчерви от срам, неудобство и объркване. Като се замисли как беше пропиляла и кейка и парите и се искаше да се разплаче.

Джо каза, че нямало никакво значение и я покани до огъня. Беше толкова мил с нея. Разказа ѝ какво се бе случило в офиса, разказа ѝ какво беше отговорил на директора. Мария така ѝ не можа да разбере, защо се смее толкова на тази случка и каза, че директорът трябва да е изключително арогантен човек. Джо каза, че не бил толкова лош, ако знаеш как да подходиш към него и дори е много свестен, ако си знаеш мястото и не го ядосаш. Мисис Донъли посвири на пиано, за децата, те пяха и танцуваха. После двете съседски момичета дойдоха да си вземат орехи. Не можаха да открият орехотрошачката, Джо побесня и попита как очакват Мария да си вземе от орехите, като липсва дори и орехотрошачка. Мария отговори, че не обича орехи и въобще не желае да се безпокоят за нея. После я попита, дали не иска бутилка бира, а Мисис Донъли предложи вино. На което Мария отговори, че не иска нищо, но Джо настояваше.

Най-накрая им позволи да ѝ налеят, седнаха до камината, спомняйки си старите времена, а Мария заговори с добро за Алфи. Но Джо изкрещя, че по-добре Господ да го превърне на камък, отколкото да каже и една дума на брат си отново. Мария се извини, че е споменала за него. Мисис Донъли се скара на мъжа си, че е срамно да говори така за собствената си плът и кръв, но Джо се разкрещя, че той не му бил никакъв брат и по-добре да си го избие от главата. Нямало да си разваля настроението с него и помоли жена си да отвори още няколко бири. Двете съседски момичета предложиха да играят на нещо и отново всички се успокоиха и развеселиха. Мария се радваше на гледката на децата и на добротата, с която ги отглеждаха Джо и жена му. Момичетата сложиха няколко чинии на масата и поканиха децата слепешката. Едното донесе молитвеника, а останалите три-вода, а когато едното от съседските момичета показа пръстена си, Мисис Донъли размаха пръстта си пред лицето му сякаш казваше: „О, знам всичко за това!“ Сложиха превръзка на очите на Мария и после я заведоха до масата, за да види какво има там, тя се смя много, носът ѝ докосваше брадичката.

Отнесоха я до масата през смях и ѝ казаха да опипа въздуха. Размаха ръката си насам-натам и се спря на една от чиниите. Усети мокра субстанция по пръстите си и се изненада, че никой не ѝ сваля превръзката, нито говори. Последва пауза и после шум от боричкане и шепот. Някой каза нещо за градината, а Мисис Донъли се разкрещя на едното от съседските момичета, каза му да изхвърли веднага нещото, това не било игра. Мария разбра, че се беше случило нещо лошо този път, пробва се отново и попадна на молитвеника.

След това Мисис Донъли каза на Мис Макклауд да вземе децата, а Джо предложи на Мария чаша вино. Пак се развеселиха. Мисис Донъли каза, че Мария щяла да получи предложение за брак до края на годината, тъй като е хванала молитвеника. Джо беше толкова мил с нея, колкото никога преди, говореше и си спомняше хубавото. Каза, че всичките са толкова мили с нея!

Най-сетне децата се умориха и Джо помоли Мария да изпее една от своите толкова стари песни. Мисис Донъли каза „Моля ви, Мария!“. Седна на пианото. Децата бяха помолени да мълчат и да слушат. Изсвири прелюдията и каза „Сега Мария!“, тя се изчерви цялата и започна да пее с висок треперещ глас. Запя „Сънувах, че съм“, после отново:

Сънувах, че съм в кралски палат
Със слуги и роби до мен
За всички, събрани под онези стени
Бях надеждата и гордостта.

Бях богата, с безбройни богатства, сама
Със старо владетелско име...
Сънувах още един сън, още
Че ме обичаш, както преди...

Никой, не показа, че се е объркала в началото, а Джо се развълнува в края на песента. Каза, че нямало нищо по-хубаво от старите времена и никоя друга музика, като тази на стария Балф, каквото и да казват хората, очите му се напълниха със сълзи до степен, да не може да намери това, което търсеше. Попита съпругата си, къде е старият тирбушон.

КРАЙ

© 1914 Джеймс Джойс
© 2008 Мирена Пламенова, превод от английски

James Joyce
Clay, 1914

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5486>]